

1 Vilka krav måste vara uppfyllda för att makarna ska kunna få en dom på äktenskapsskillnad?

En av makarna eller båda tillsammans kan ansöka om äktenskapsskillnad. Under vissa förhållanden måste äktenskapsskillnaden föregås av betänketid om sex månader. Detta är fallet

om båda makarna begär det,

om någon av dem varaktigt bor tillsammans med ett eget barn under 16 år som står under den makens vårdnad, eller

om endast en av makarna vill att äktenskapet ska upplösas.

I vissa undantagsfall har dock även sådana makar som avses i punkterna ovan rätt till äktenskapsskillnad utan betänketid. Detta är fallet om makarna lever åtskilda sedan två år. En make har också rätt till äktenskapsskillnad utan föregående betänketid om det görs sannolikt att maken har tvingats att ingå äktenskapet eller om maken har ingått äktenskapet före 18 års ålder utan behörig myndighets tillstånd. Om äktenskapet har ingåtts trots att makarna är nära släkt med varandra eller om äktenskapet har ingåtts trots att någon av makarna redan var gift eller partner i ett registrerat partnerskap och det tidigare äktenskapet eller partnerskapet inte har blivit upplöst, har var och en av makarna rätt till äktenskapsskillnad utan föregående betänketid.

2 På vilka grunder kan man få äktenskapsskillnad?

En make har alltid rätt att få en dom på äktenskapsskillnad och behöver inte åberopa några speciella grunder för en sådan dom.

3 Vilka rättsliga konsekvenser får en äktenskapsskillnad när det gäller**3.1 makarnas personliga förhållanden (t.ex. i fråga om efternamn),**

Om en av makarna övertagit den andra makens efternamn, har maken rätt att återta det efternamn som han eller hon senast burit som ogift.

3.2 fördelningen av makarnas egendom,

Efter en äktenskapsskillnad ska makarnas egendom fördelas mellan dem. Huvudregeln är att egendomen delas lika. Orsaken till att äktenskapet upplöses har ingen betydelse för fördelningen av makarnas egendom.

3.3 makarnas gemensamma, underåriga barn,

Efter en äktenskapsskillnad fortsätter makarna automatiskt att ha gemensam vårdnad om sina barn. Den gemensamma vårdnaden kan dock upplösas av domstol

på domstolens eget initiativ, om domstolen finner att gemensam vårdnad är uppenbart oförenligt med barnets bästa, eller

på yrkande av någon av makarna, om domstolen bedömer att det är bäst för barnet att den ena maken får ensam vårdnad.

Om båda makarna begär att den gemensamma vårdnaden ska upplösas, är domstolen tvungen att göra det.

Båda föräldrarna ska svara för underhåll åt barnet. Den förälder som inte bor tillsammans med barnet fullgör sin underhållsskyldighet genom att betala underhållsbidrag för barnet till den andre föräldern.

3.4 underhållsskyldighet mot den andra maken?

Efter äktenskapsskillnaden svarar varje make för sin egen försörjning. Undantag gäller bara i vissa speciella situationer, bl.a. när den ena maken har svårt att försörja sig själv efter det att ett långvarigt äktenskap har upplösts eller om det finns andra synnerliga skäl.

4 Vad är den praktiska innebörden av hemskillnad?

Det finns inte några regler om hemskillnad i svensk rätt.

5 Vilka krav måste vara uppfyllda för att erhålla hemskillnad?

Det finns inte några regler om hemskillnad i svensk rätt.

6 Vad får en hemskillnad för rättsliga följder?

Det finns inte några regler om hemskillnad i svensk rätt.

7 Vad är den praktiska innebörden av annullering av äktenskap?

Det finns inte några regler om annullering av äktenskap i svensk rätt. Ett äktenskap kan upplösas antingen genom att den ena maken dör eller att domstol dömer till äktenskapsskillnad.

8 Vilka krav måste vara uppfyllda för att ett äktenskap ska annulleras?

Det finns inte några regler om annullering av äktenskap i svensk rätt.

9 Vad blir den rättsliga följden av att äktenskapet annulleras?

Det finns inte några regler om annullering av äktenskap i svensk rätt.

10 Kan man lösa frågor som har med äktenskapsskillnaden att göra på annat sätt än genom att väcka talan i domstol?

Det är endast domstol som kan besluta att upplösa ett äktenskap genom äktenskapsskillnad. Däremot finns det alternativa sätt att lösa de olika frågor som kan uppkomma i anslutning till äktenskapsskillnaden.

Makarna kan få s.k. familjerådgivning, som syftar till att bearbeta samlevnadskonflikter. På så sätt kan makarna få hjälp med att lösa problem och konflikter så att de kan fortsätta sitt äktenskap. Om separationen redan är ett faktum, kan familjerådgivningen i stället bidra till att dämpa konflikten och göra det möjligt för de vuxna att fungera tillsammans i föräldrarollen. Familjerådgivning tillhandahålls av det allmänna (kommuner), kyrkliga organ och andra enskilda.

Kommuner är skyldiga att se till att familjerådgivning erbjuds den som begär det.

Makarna har också rätt till s.k. samarbetsamtal. Dessa samtal är inte inriktade på vuxenrelationen utan på barnen. Samarbetsamtalen syftar i första hand till att skapa enighet i frågor om vårdnad, boende och umgänge med barn. Samarbetsamtalen sker under sakkunnig ledning. Kommuner är skyldiga att se till att samarbetsamtal erbjuds den som begär det.

Om makarna vill uppnå en förändring när det gäller vårdnad, boende eller umgänge med sina gemensamma barn, kan de träffaavtal om detta. Avtalet ska godkännas av socialnämnden.

11 I vilken domstol ansöker man om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap? Vilka formaliteter måste följas och vilka handlingar bör bifogas ansökan?

Det finns inga regler om hemskillnad eller om annullering i svensk rätt.

Förutsättningen för att man ska kunna vända sig till en svensk domstol med en ansökan om äktenskapsskillnad är för det första att den svenska domstolen är behörig. Så är naturligtvis fallet om båda makarna är svenska medborgare och bor i Sverige. Men svensk domstol är behörig även i följande fall:

om båda makarna är svenska medborgare,

om käranden är svensk medborgare och har hemvist i Sverige eller tidigare har haft hemvist i Sverige sedan han eller hon fyllt 18 år,

om käranden inte är svensk medborgare men har hemvist i Sverige sedan minst ett år, eller

om svaranden har hemvist i Sverige.

Om det är klarlagt att svensk domstol är behörig att ta upp frågan om äktenskapsskillnad, tas målet upp av den tingsrätt i Sverige inom vars domkrets en av makarna har sitt hemvist. Om ingen av dem har hemvist i Sverige, tas målet upp av Stockholms tingsrätt.

Det finns två olika sätt att föra en fråga om äktenskapsskillnad till tingsrätten. Om båda makarna vill ha äktenskapsskillnad, kan de lämna in en gemensam ansökan om detta. Men om bara en av dem vill skiljas, måste den make som vill ha äktenskapsskillnad lämna in en stämningsansökan till tingsrätten. I båda fallen skall man bifoga personbevis för båda makarna. Ett personbevis kan man begära hos Skatteverket.

12 Kan man få rättshjälp för att täcka kostnaderna i målet?

I en angelägenhet som rör äktenskapsskillnad och därmed sammanhängande frågor får rättshjälp beviljas bara när det finns *särskilda skäl*.

13 Kan en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap överklagas?

Det finns inga regler om hemskillnad eller om annullering i svensk rätt.

Ja, en dom på äktenskapsskillnad kan överklagas.

14 Hur ska man göra för att få en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap som meddelats i en annan medlemsstat erkänd i [medlemsstat]?

Enligt rådets förordning (EG) nr 2201/2003 [PLEASE PROVIDE LINK] om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (Bryssel-II-förordningen) ska en dom som har meddelats i en medlemsstat erkännas i de andra medlemsstaterna utan att något särskilt förfarande behöver anlitas. Vissa skäl att vägra erkännande finns dock.

Huvudregeln i Bryssel-II-förordningen är alltså att en dom på äktenskapsskillnad eller hemskillnad eller annullering av äktenskap som har meddelats i någon annan medlemsstat automatiskt ska jämföras med och få samma rättsverkningskraft som ett motsvarande svenskt avgörande. Även om förordningen alltså bygger på principen om automatiskt erkännande är det dock möjligt för en berörd part att få fastställt att den utländska domen erkänns eller inte erkänns i Sverige. En sådan ansökan inges till Svea hovrätt, som i detta skede tar ställning till ansökningen utan att höra motparten.

15 Till vilken domstol ska man vända sig för att begära omprövning av ett beslut att i [medlemsstat] erkänna en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap som har meddelats i en annan medlemsstat? Hur handläggs sådana mål?

Man ska vända sig till Svea hovrätt om man vill utnyttja sig av möjligheten i Bryssel-II-förordningen att få fastställt att den utländska domen erkänns i Sverige (se fråga 14 ovan) [PLEASE PROVIDE LINK TO QUESTION 14 ABOVE]. Om Svea hovrätt i ett sådant förfarande har fastställt att den aktuella domen skall erkännas i Sverige, är det möjligt för den andra parten att begära ändring av detta beslut. En ansökan om ändring görs vid Svea hovrätt, som i det fortsatta förfarandet ska höra båda parter. Svea hovrätts beslut i anledning av en ansökan om ändring kan sedan överklagas till Högsta domstolen.

16 Vilket lands lag tillämpas i ett mål om äktenskapsskillnad mellan makar som inte har hemvist i [medlemsstat] eller har olika medborgarskap?

Ett yrkande om äktenskapsskillnad som tas upp av svensk domstol ska alltid prövas enligt svensk rätt (lex fori-principen).

I vissa fall skall dock även innehållet i utländsk rätt beaktas. Detta gäller i följande fall:

Om båda makarna är utländska medborgare och ingen har hemvist i Sverige sedan minst ett år, får man inte mot den ena makens vilja döma till äktenskapsskillnad om det inte finns grund till det enligt lagen i den stat där makarna eller någon av dem är medborgare.

Om båda makarna är utländska medborgare och en av dem åberopar att det saknas grund för äktenskapets upplösning enligt lagen i den stat där han eller hon är medborgare, får man inte döma till äktenskapsskillnad om det med hänsyn till den makens eller gemensamma barns intressen finns särskilda skäl mot det.

Det måste understrykas att det även i de fall som tas upp i de båda punkterna alltså är fråga om ren tillämpning av svensk rätt, dock med ett visst skydd mot att det döms till äktenskapsskillnad enligt svensk rätt i fall där makarna har en svag anknytning till Sverige och det finns starka skäl emot detta.

Senaste uppdatering: 19/05/2014

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.